

Prema dostupnim podacima, od sredine 2014. godine, kada je počela sa radom prva mHE u Crnoj Gori, pa do kraja novembra prošle godine, za struju iz 13 mHE isplaćeno je 13,4 miliona eura subvencija. Širom Crne Gore, na njenim netaknutim, divljim rijekama, planira se izgradnja oko 70 malih hidroelektrana. Uspostavljeni sistem podsticaja za proizvodnju električne energije direktno pogoduje privatnim investitorima te je ujedno i glavni motiv za ulazak u posao izgradnje mHE, jer zahvaljujući njemu privatna isplativost projekata mHE je na vrlo visokom nivou. Na taj način javni novac postaje privatno vlasništvo, a koristi za lokalnu zajednicu su male i zanemarive.

Jednom kada se na rijeci izgradi mala hidroelektrana (mHE), kilometri njenog toka postaju cijevi, a riječno korito ostaje suvo i beživotno. Ako se dopusti njihova izgradnja, ovaj ekocid će dovesti do nestanka 33 rijeke, zbog čega će opstanak mnogih lokalnih zajednica biti ugrožen, a s njima će nestati i svi snovi o drugačijem, održivom razvoju zemlje.

Male hidroelektrane najčešće su u potpunosti automatizovane, što znači da ne stvaraju nova radna mjesta. Ovakav sistem podsticaja pravi građanima Crne Gore finansijsku štetu te je stoga društveno ekonomski neprihvatljiv i treba ga ukinuti.

„Električna energija koja se proizvodi u malim hidroelektranama zanemariva je i nikako ne doprinosi stabilnosti energetske sistema Crne Gore. No, šteta koja nastaje njihovom izgradnjom je velika. Osim što nepovoljno utiču na mnoge životinjske i biljne vrste, ugrožavaju ljudsko zdravlje i egzistenciju, one umanjuju sposobnost slatkovodnih sistema za prilagođavanje klimatskim promjenama jer mijenjaju tokove rijeka. Time mogu samo ubrzati i uvećati posljedice klimatske krize, što će dodatno negativno uticati na prirodu i ljude“, poručuju iz organizacija Eco-Team i WWF Adria.

Nadalje, koncesione ugovore za izgradnju malih hidroelektrana u Crnoj Gori i sprovedene postupke na kojima su dodijeljene koncesije, karakterišu brojne nezakonitosti i nepravilnosti, pa crnogorska Vlada ima dovoljno prostora da raskine najveći broj zaključenih ugovora. Pravnom analizom WWF-a se utvrdilo preko 20 protivpravnosti u zaključenim ugovorima ili sprovedenim postupcima, što baca veliku sjenku na ukupnu pravnu valjanost pokrenutih projekata i dogovorenih koncesionih aranžmana.

Zbog svega toga, nekoliko je nevladinih organizacija podnijelo više inicijativa Ustavnom sudu kako bi se ocijenila ustavnost odredbi Zakona o energetici koje se odnose na projekte malih hidroelektrana. Nadamo se da će Ustavni sud što prije razmotriti podnijete inicijative, posebno imajući u vidu ukupnu štetnost projekata mHE koje su do sada pokazane, ne samo u pogledu uništenih rijeka, već i ogromnih subvencija na štetu potrošača.

Za boljitak cjelokupnog društva, ekonomije i životne sredine potrebno je preduzeti odlučne korake. Prije svega, s obzirom na sve dostupne dokaze, ekonomske i ekološke pokazatelje, te

volju naroda koji se suprotstavlja planiranim projektima izgradnje malih hidroelektrana, Vlada Crne Gore mora ukinuti sistem podsticaja za iste, te ta sredstva preusmjeriti na druge, ekološki i socijalno prihvatljivije projekte.

„Okretanje održivim izvorima energije (vjetar i sunce) i smanjivanje korišćenja fosilnih goriva mora ostati u fokusu energetskeg razvoja zemlje. Crnogorske institucije moraju se posvetiti osmišljavanju sistema koji će na ekonomski pravedan i socijalno pravičan način osigurati ekološki prihvatljivu energetskeu budućnost naše zemlje“, zaključuju iz nevladinih organizacija.

Izvor: vijesti.me